

prima instanță: R. Țurcanu
instanța de apel: D. Manole, N. Traciuc și E. Fistican

DECIZIE

15 octombrie 2014

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul Nicolae Clima

Judecătorii: Svetlana Novac, Ion Corolevschi, Iurie Diaconu și Tatiana Vieru

examinînd recursul declarat de către Ecaterina Romanciuc,
în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Anatol Cîșlaru
împotriva Ecaterinei Romanciuc cu privire la încasarea datoriei, precum și
la cererea reconvențională înaintată de Ecaterina Romanciuc împotriva lui
Anatol Cîșlaru cu privire la recunoașterea nulității contractului de împrumut,
împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 18 martie 2014, prin care a fost
respinsă cererea de apel declarată de Ecaterina Romanciuc cu menținerea hotărârii
Judecătoriei Botanica municipiul Chișinău din 17 decembrie 2012,

c o n s t a t ă:

La 29 iulie 2011, Anatol Cîșlaru s-a adresat cu cerere de chemare în judecată
împotriva Ecaterinei Romanciuc cu privire la încasarea datoriei.

În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că la 11 octombrie 2006 a încheiat
cu pîrîta, Ecaterina Romanciuc, contractul de împrumut fără dobîndă a sumei de
160000 lei.

A menționat, Anatol Cîșlaru, că respectivul contract a reflectat în formă scrisă
contractul de împrumut anterior încheiat în formă verbală.

Reieșind din conținutul contractului, reclamantul a acordat pîrîtei suma sus
indicată pe un termen de 6 ani, cu începutul curgerii termenului din ianuarie 2001.

A afirmat, Anatol Cîșlaru, că după expirarea termenului de rambursare a
împrumutului, Ecaterina Romanciuc a solicitat amînarea întoarcerii banilor
împrumutați pentru luna ianuarie 2010.

Reclamantul a indicat că în urma unor circumstanțe independente de voința
sa, a rămas fără originalul contractului de împrumut încheiat cu Ecaterina
Romanciuc, contract care, ulterior, a fost recuperat.

Solicită, Anatol Cîșlaru, încasarea din contul pîrîtei în beneficiul său a datoriei
în mărime de 160000 lei, precum și a cheltuielilor de judecată.

La 05 martie 2012, Ecaterina Romanciuc a depus cerere reconvențională
împotriva lui Anatol Cîșlaru cu privire la recunoașterea nulității contractului de

împrumut (f.d. 62-64, Vol. I).

În motivarea cererii, reclamanta a invocat că contractul de împrumut încheiat cu Anatol Cîșlaru este unul fictiv.

Scopul contractului a fost de a ascunde de către pîrît proveniența banilor pentru procurarea acțiunilor la Societatea pe Acțiuni „Carmez”.

De asemenea, Ecaterina Romanciuc a menționat că respectivul contract a fost încheiat în mod dolosiv dat fiind faptul că ultima, fiind amenințată cu concedierea, a fost impusă de către pîrît să semneze convenția de împrumut.

Cere, reclamanta, admiterea cererii reconvenționale, recunoașterea nulă a contractului de împrumut din 11 octombrie 2006 ca fiind fictiv încheiat și încasarea din contul pîrîtilui în beneficiul său a tuturor cheltuielilor de judecată suportate.

La 27 martie 2012, Ecaterina Romanciuc a depus cerere de concretizare la acțiunea reconvențională inițial înaintată, cu aceleași solicitări (f.d. 77-78, Vol. I).

În motivarea cererii, suplimentar la cele invocate, reclamanta a mai indicat că, contractul de împrumut din 11 octombrie 2006 cade sub incidența prevederilor ce țin de nulitatea absolută.

Astfel, consideră că acțiunea înaintată de către ea, este una imprescriptibilă.

Prin hotărîrea Judecătoriei Botanica municipiul Chișinău din 17 decembrie 2012 a fost admisă integral cererea de chemare în judecată depusă de Anatol Cîșlaru. A fost dispusă repunerea în termen a reclamantului pentru exercitarea dreptului la acțiune. A fost încasat din contul Ecaterinei Romanciuc în beneficiul lui Anatol Cîșlaru datoria în sumă de 160000 lei și taxa de stat în mărime de 4800 lei.

Acțiunea reconvențională depusă de Ecaterina Romanciuc a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 18 martie 2014, a fost respinsă cererea de apel declarată de Ecaterina Romanciuc cu menținerea hotărîrii Judecătoriei Botanica municipiul Chișinău din 17 decembrie 2012.

La 29 mai 2014, Ecaterina Romanciuc a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 18 martie 2014, solicitînd admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și a hotărîrii primei instanțe și emiterea unei noi hotărîri prin care acțiunea inițială depusă de Anatol Cîșlaru să fie respinsă ca tardivă, iar acțiunea reconvențională înaintată de recurentă să fie admisă.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale.

La 04 aprilie 2014, Curtea de Apel Chișinău a expediat părților copia deciziei motivate din 18 martie 2014.

Potrivit copiei plicului anexat la materialele dosarului, recurenta a recepționat copia deciziei contestate la 10 aprilie 2014.

Prin prisma normei enunțate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată că recursul declarat la 29 mai 2014 este depus în termen.

În motivarea recursului, Ecaterina Romanciuc a indicat că, instanțele de judecată la adoptarea hotărîrilor contestate au încălcat normele de drept procedural și material, nu au constatat și elucidat circumstanțele care au importanță pentru examinarea justă a pricinii.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

La 28 iulie 2014, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimatului cererea de recurs cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței.

La 29 august 2014, Anatol Cîșlaru a depus referință la cererea de recurs solicitînd respingerea recursului ca fiind inadmisibil, cu menținerea deciziei instanței de apel și a hotărîrii primei instanțe.

Analizînd legalitatea actelor de dispoziție atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanții la proces și a materialelor din dosar, Colegiul consideră recursul drept întemeiat și care urmează a fi admis din următoarele motive.

În conformitate cu art. 445 alin. 1) lit. b) CPC, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe, pronunțînd o nouă hotărîre.

Din materialele pricinii s-a constatat că la 11 octombrie 2006 a fost întocmit contractul de împrumut fără dobîndă, potrivit căruia, Anatol Cîșlaru i-a acordat Ecaterinei Romanciuc suma de 160000 lei, iar ultima s-a obligat să ramburseze împrumutul luat pînă în luna ianuarie a anului 2007 (f.d. 7, Vol. I).

Considerînd că Ecaterina Romanciuc nu și-a îndeplinit obligațiile în temeiul contractului de împrumut, la 29 iulie 2011, Anatol Cîșlaru s-a adresat cu cerere de chemare în judecată solicitînd încasarea din contul pîrîtei în beneficiul său a datoriei în mărime de 160000 lei.

Totodată, instanța reține că Ecaterina Romanciuc, la rîndul său, la 05 martie 2012, a înaintat cerere reconvențională împotriva lui Anatol Cîșlaru cu privire la recunoașterea nulității contractului de împrumut.

Prima instanță prin hotărîrea din 17 decembrie 2012, l-a repus în termen pe Anatol Cîșlaru și i-a admis acțiunea depusă. Cererea reconvențională înaintată de Ecaterina Romanciuc a fost respinsă ca neîntemeiată.

Judecînd pricina în ordine de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că atît prima instanță, cît și instanța de apel incorect au examinat pricina deferită judecării.

În conformitate cu art. 239 Codul de procedură civilă, hotărîrea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărîrea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

Conform art. 267 alin. (1) Cod Civil, termenul general în interiorul căruia persoana poate să-și apere, pe calea intentării unei acțiuni în instanță de judecată, dreptul încălcat este de 3 ani.

Art. 272 alin. (1) Cod Civil prevede că termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data nașterii dreptului la acțiune. Dreptul la acțiune se naște la data cînd persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului.

În acest context Colegiul relevă că prescripția extinctivă ca termen juridico-civil se răsfrînge asupra posibilității apărute la persoană de a-și apăra dreptul încălcat pe calea acțiunii civile.

În această ordine de idei, prescripția extinctivă este termenul la expirarea căruia, în cazul în care acțiunea nu a fost înaintată, se stinge dreptul la apărare pe calea acțiunii civile.

Față de elementele de fapt rezultate din probele administrate, Colegiul reține că dreptul la acțiune al lui Anatol Cîșlaru a apărut începînd cu luna ianuarie a anului

2007, dat fiind faptul că anume din această dată, obligația Ecaterinei Romanciuc, potrivit contractului, a devenit scadentă.

Conform art. 271 Cod Civil, acțiunea privind apărarea dreptului încălcat se respinge în temeiul expirării termenului de prescripție extinctivă numai la cererea persoanei în a cărei favoare a curs prescripția, depusă pînă la încheierea dezbaterilor în fond. În apel sau în recurs, prescripția poate fi opusă de îndreptățit numai în cazul în care instanța se pronunță asupra fondului.

În speța respectivă, Ecaterina Romanciuc a invocat omiterea termenului de prescripție de către Anatol Cîșlaru, aceasta fiind un mijloc de apărare împotriva reclamantului, care decurge din principiul disponibilitatii, la obținerea, exercitarea și apărarea drepturilor civile, principiu de care instanța este obligată să țină cont.

Odată ce e dovedit cu certitudine că Anatol Cîșlaru a omis termenul de prescripție, iar recurenta a invocat aceasta întru apărarea sa, se consideră stins dreptul subiectiv la protecția intereselor reclamantului pe calea acțiunii civile.

Concomitent însă urmează a se menționa că legislația civilă prevede instituția repunerii în termenul de prescripție extinctivă.

Pornind de la prevederile art. 279 Cod Civil, în cazuri excepționale, dacă instanța de judecată constată că termenul de prescripție extinctivă nu este respectat datorită unor împrejurări legate de persoana reclamantului, dreptul încălcat al persoanei este apărut. (2) Repunerea în termen nu poate fi dispusă decît dacă partea și-a exercitat dreptul la acțiune înainte de împlinirea unui termen de 30 de zile, calculat din ziua în care a cunoscut sau trebuia să cunoască încetarea motivelor care justifică depășirea termenului de prescripție.

În conformitate cu art. 116 alin. (1), (3) și (4) CPC, persoanele care, din motive întemeiate, au omis termenul de îndeplinire a unui act de procedură pot fi repuse în termen de către instanță. La cererea de repunere în termen se anexează probele ce dovedesc imposibilitatea îndeplinirii actului. Totodată, trebuie efectuat actul de procedură care nu a fost îndeplinit în termen (să fie depusă cererea, să fie prezentate documentele respective etc). Repunerea în termen nu poate fi dispusă decît în cazul în care partea și-a exercitat dreptul la acțiune înainte de împlinirea termenului de 30 de zile calculat din ziua în care a cunoscut sau trebuia să cunoască încetarea motivelor care justifică depășirea termenului de procedură.

În acest context, Colegiul constată că reieșind din materialele pricinii, Anatol Cîșlaru a înaintat în instanța de judecată cerere privind repunerea în termenul de prescripție, motivul indicat fiind lipsa originalului contractului de împrumut din 11 octombrie 2006, ca urmare a ridicării acestuia de către organele de urmărire penală (f.d. 69, Vol. I).

Contrar concluziei instanțelor ierarhic inferioare, Colegiul consideră motivul invocat de către Anatol Cîșlaru privind repunerea în termen ca fiind unul neîntemeiat și lipsit de suport juridic.

Instanța conchide că nu constituie temei plauzibil pentru repunerea în termen a reclamantului faptul lipsei în original a contractului de împrumut, în condițiile în care dînsul deținea copia respectivului contract.

Or, în conformitate cu art. 119 alin. (1) și (2) Cod de procedură civilă, probele se adună și se prezintă de către părți și de alți participanți la proces. Dacă în procesul de adunare a probelor apar dificultăți, instanța poate contribui, la solicitarea părților și altor participanți la proces, la adunarea și prezentarea probelor necesare.

Mai mult decît atît, în acelaşi context, instanţa reţine şi prevederile art. 61 alin. (1) Codul de procedură civilă, care indică, părţile sînt obligate să se folosească cu bună-credinţă de drepturile lor procedurale. Instanţa judecătorească pune capăt oricărui abuz de aceste drepturi dacă prin abuz se urmăreşte tergiversarea procesului sau inducerea sa în eroare.

Faţă de cele ce preced şi în lipsa unor motive întemeiate privind repunerea în termen a lui Anatol Cîşlaru, acţiunea ultimului adresată împotriva Ecaterinei Romanciuc urmează a fi respinsă ca fiind prescrisă.

Întru argumentarea suplimentară a concluziei enunţate, Colegiul invocă jurisprudenta CEDO.

Curtea de la Strasbourg consideră ca înrăutăţirea unei situaţii juridice, care a devenit irevocabilă, datorită aplicării termenului de prescripţie este incompatibilă cu principiul securităţii raporturilor juridice (a se vedea Popov vs Moldova (nr. 2)).

Referitor la acţiunea reconvenţională înaintată de Ecaterina Romanciuc împotriva lui Anatol Cîşlaru.

Ecaterina Romanciuc a solicitat recunoaşterea nulă a contractului de împrumut, invocînd faptul că, contractul de împrumut este unul fictiv, încheiat în mod dolosiv, făcînd referire la prevederile ce ţin de nulitatea absolută.

Acest argument nu poate fi reţinut de către instanţa de judecată, şi prin urmare se respinge ca neîntemeiat.

Or, temeiurile invocate de către parte în cererea sa reconvenţională (nulitatea actului juridic fictiv, nulitatea actului juridic încheiat prin dol) nu cad sub incidenţa instituţiei nulităţii absolute.

În această ordine de idei, dat fiind faptul că instanţa judecătorească adoptă hotărîrea în limitele pretenţiilor înaintate de reclamant, acţiunea reconvenţională depusă de Ecaterina Romanciuc împotriva lui Anatol Cîşlaru se respinge ca neîntemeiată.

Din considerentele menţionate şi avînd în vedere că s-a constatat aplicarea eronată a normelor de drept material, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ lărgit al Curţii Supreme de Justiţie ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa decizia instanţei de apel şi hotărîrea primei instanţe cu emiterea unei noi hotărîri prin care acţiunea înaintată de Anatol Cîşlaru urmează a fi respinsă ca fiind depusă tardiv, iar cererea reconvenţională înaintată de Ecaterina Romanciuc – respinsă ca fiind neîntemeiată.

În conformitate cu art.art. 444, 445 alin. (1) lit. b), 445 alin. (3) CPC, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ lărgit al Curţii Supreme de Justiţie,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Ecaterina Romanciuc.

Se casează decizia Curţii de Apel Chişinău din 18 martie 2014 şi hotărîrea Judecătoriei Botanica municipiul Chişinău din 17 decembrie 2012, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Anatol Cîşlaru împotriva

Ecaterinei Romanciuc cu privire la încasarea datoriei, precum și la cererea reconvențională înaintată de Ecaterina Romanciuc împotriva lui Anatol Cîșlaru cu privire la recunoașterea nulității contractului de împrumut, cu emiterea unei noi hotărîri, prin care:

Se respinge acțiunea depusă de Anatol Cîșlaru, ca fiind depusă tardiv.

Se respinge cererea reconvențională depusă de Ecaterina Romanciuc ca fiind neîntemeiată.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele completului,

Judecătorul

Nicolae Clima

Judecătorii

Svetlana Novac

Ion Corolevschi

Iurie Diaconu

Tatiana Vieru